

INSTYTUCJONALNE ASPEKTY ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ W POLSCE

Andrzej SKWARSKI

Wojskowa Akademia Techniczna

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie problematyki przestępczości zorganizowanej w Polsce z uwzględnieniem aspektów instytucjonalnych jej zwalczania. Przestępczość zorganizowana w naszym kraju nie ma tak bogatej historii jak włoska czy japońska, jednak działalność jej stanowiła i stanowi duże zagrożenie dla stabilności gospodarki i demokracji w Polsce. Szczyt aktywności grup przestępczych to lata 90. XX wieku. Polskie służby potrzebowały kilka lat aby po przemianach demokratycznych wypracować metody skutecznej walki z przestępczością zorganizowaną. Aktualnie zarówno Policja, Straż Graniczna oraz służby specjalne realizują zadania związane ze zwalczaniem tego groźnego zjawiska. Skuteczność tej walki uzależniona będzie od umiejętności współpracy w zakresie wymiany informacji zarówno pomiędzy służbami krajowymi oraz innych krajów. Dynamika działania oraz szerokie spectrum zainteresowań grup przestępczych w uzyskiwaniu nielegalnych zysków wymaga również bieżącego dostosowania przepisów prawa w tym zakresie.

Słowa kluczowe: przestępczość zorganizowana, mafia, Policja, Straż Graniczna, służby specjalne.

W latach 90. ubiegłego wieku pojawiła się w naszym kraju dyskusja, czy w Polsce mamy już do czynienia z mafią, czy tylko przestępczością zorganizowaną. Jeżeli weźmiemy pod uwagę cechy mafii włoskiej, której rodowód część specjalistów umiejscawia już nawet w XVIII wieku, widząc w niej organizację, która miała bronić społeczeństwo feudalne przed najazdami obcych wojsk lub tzw. Raubritterami¹, czyli rycerzami, którzy wykorzystali swoje umiejętności do napadania i grabienia bezbronnej ludności cywilnej. Jeżeli spojrzymy na Yakuzę, czyli mafię japońską posiadającą oficjalne siedziby w Kraju Kwitnącej Wiśni, możemy dojść do wniosku że polska przestępczość zorganizowana w okresie po zmianach ustrojowych to jeszcze nie mafia, a raczej tzw. zwykła bandyterka. Polskie grupy przestępcze nie osiągnęły tak wysokiego stopnia zinstytucjonalizowania czy też wpisania się w krajobraz społeczny i gospodarczy kraju. Trudno w naszych realiach wyobrazić sobie sytuację, gdy grupy przestępcze posiadają oficjalne przedstawicielstwa w polskich miastach, tak jak jest to w Japonii z udziałem wspomnianej Yakuzy. Być może gdyby przestępczość zorganizowana w Polsce miała więcej sprzyjającego czasu, tak jak po zmianach ustrojowych na początku lat 90., jej status społeczny wyglądałby inaczej. Zmiany ustrojowe, które stworzyły warunki dla rozwoju przestępczości to przede wszystkim, uwolnienie gospodarki, prywatyzacja, korupcja, zmiany w służbach specjalnych, w tym odejście z resortu wielu oficerów posiadających umiejętności

---

¹ W języku niemieckim: *der Ritter* – rycerz, *der Raub* – rabunek.

niezwykle przydatne w prowadzeniu działalności przestępczej, ponadto moralnie zdegenerowanych. Dodatkowo otwarcie granic, a przynajmniej ułatwienie podróży w Europie i na świecie, do tego ogólny entuzjazm z odzyskanej wolności dla części naszych obywateli – źle pojętej. Nieprzystosowanie polskiego prawa do regulowania wszelkiej aktywności w warunkach demokratycznych również sprzyjało rozwojowi przestępczości. Szczęśliwie sytuacja zaczęła zmieniać się szczególnie poprzez zmiany w policji w tym utworzenie Centralnego Biura Śledczego, oraz naciski ze strony społeczeństwa żyjącego w warunkach zastraszenia ze strony przestępców czujących się bezkarnie. Swoboda przestępców zaczęła poważnie zagrażać wolności rozwoju gospodarczego tłumionemu poprzez ściąganie haraczy, wymuszenia i napady. Przykładem niezwyklej bezczelności oraz poczucia bezkarności były wymuszenia na warszawskiej starówce, które miały miejsce w 1994 r. *Modus operandi* bandytów polegał na wtargnięciu do lokalu gastronomicznego grupy około 30 osób zajęcie miejsc przy stolikach gdzie znajdowali się goście lokalu, oraz rozmowa na zapleczu z właścicielem lub menadżerem obiektu dwóch lub trzech przestępców o potrzebie zapewnienia bezpieczeństwa za ceną kilkuset dolarów miesięcznie. Mózgiem operacji był Marian Klepacki ps. Maniek brutalnie zamordowany wieloma strzałami z broni palnej w restauracji Gamma, na warszawskiej Woli. Takich przykładów można przytoczyć wiele dotyczyły nie tylko haraczy za ochronę, ale też żądań okupów za porwanych członków rodziny czy partnerów biznesowych.

Celem niniejszego opracowania nie jest przedstawienie historii przestępczości zorganizowanej w Polsce, chociaż rozwijając aspekt instytucjonalny zwalczania tego rodzaju aktywności, z pewnością pojawią się odwołania do rozwoju przestępczości w ujęciu historycznym. Na początku należy jednak ustalić definicję tego zjawiska, co jak się okazuje nie jest takie proste nie tylko na gruncie polskiego prawodawstwa. Trudności te biorą się głównie z powodu dynamicznych zmian jakim podlega przestępczość zorganizowana, podążając za rewolucją technologiczną szczególnie w sferze informacyjnej oraz zmianami społecznymi na całym świecie. Zmiany technologiczne służą nie tylko przestępcom ale też organom ją zwalczającym. Zmiany te wymagają również dynamiki w podejściu do legislacji, która nie dotyczy a przede wszystkim nie interesuje przedstawicieli świata przestępczego, natomiast bezwzględnie zobowiązuje funkcjonariuszy służb.

Definicja zjawiska przestępczości zorganizowanej.

Interesującą opinię na temat definicji omawianego zjawiska przedstawił w latach 70-tych ubiegłego wieku A. Bequai, który dokonał analizy funkcjonujących definicji w tamtym czasie i przedstawił ciekawe spostrzeżenia. Według niego definicje stworzone przez prawników skupiają się na hierarchii oraz konspiracji grup przestępczości zorganizowanej, zaś zwalczanie kierownictwa jest najlepszym sposobem walki z nimi. Podejście kryminologów ma wiele różnorodnych aspektów w podejściu do zjawiska.

W opinii Bequai z ekonomicznego punktu widzenia przestępczość zorganizowana niszczy tak ważne w świecie ekonomii zjawisko wolnej konkurencji. Kryminolog amerykański E.H. Sutherland przedstawiał organizacje przestępcze jako formalne związki zhierarchizowane posiadające określone cele oraz zadania. Amerykański kryminolog H. Abadinsky określił grupy przestępcze jako działalność nieideologiczną grupy osób pozostających w bliskich relacjach społecznych, z wyraźnym podziałem zadań, zorganizowanych hierarchicznie, dla zdobycia władzy i zysków wykorzystujących legalne i nielegalne metody działania oraz nastawionych na długotrwałość funkcjonowania². Pewnym sposobem na problemy z wypracowaniem pełnej definicji przestępczości zorganizowanej było pójście w kierunku znalezienia cech charakterystycznych tej działalności. Analiza międzynarodowych definicji pozwoliła na wyodrębnienie takich znamion jak:

1. współdziałanie kilku osób,
2. zorganizowanie,
3. hierarchiczna struktura wewnętrzna,
4. planowość i podział zadań,
5. trwałość działania,
6. nastawienie na popełnianie przestępstw oraz ich dokonywanie,
7. przemoc,
8. zdobycia władzy lub zysków jako cel,
9. liczne strefy wpływów,
10. międzynarodowy zakres działania,
11. hermetyczność wewnętrzna oraz zewnętrzna,
12. dążenie do monopolizacji rynku,
13. wprowadzanie do legalnego obrotu finansowego nielegalnych dochodów³.

Jak widać z powyższego zestawienia, jest wiele elementów wyróżniających przestępczość zorganizowaną i stąd połączenie wszystkich w jedną spójną definicję nie jest łatwe. Dodatkowo stworzenie definicji obarczonej błędami z punktu widzenia prawa czy kryminologii może w dużym stopniu utrudnić walkę ze zjawiskiem, zmuszając służby do ścisłego przestrzegania zapisów ustawodawcy.

W Polsce do 1989 r. nie definiowano pojęcia przestępczości zorganizowanej co wynikało z potrzeby idealizowania systemu socjalistycznego. Zmiany po 1989 r. w tym również rozwój przestępczości w latach 90. zmusił odpowiednie instytucje do zajęcia się problemem przestępczości zorganizowanej. Interesującą definicję stworzyło Centralne Biuro Śledcze KGP stosując podejście praktyczne, co jest zrozumiałe z punktu widzenia zadań CBS. Brzmi następująco; przestępczość zorganizowana to

² A. Michalska-Warias, *Przestępczość zorganizowana i prawnokarne formy jej przeciwdziałania*, Lublin 2006, s. 36.

³ A. Miczkowska, *Problematyka przestępczości zorganizowanej*, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych WPAiE, Wrocław 2009, s. 124.

hierarchicznie zorganizowany na wzór podmiotu gospodarczego związek przestępczy, działający w celu osiągnięcia zysku przez popełnianie ciągłych i różnorodnych przestępstw za pośrednictwem korupcji, szantażu, siły i broni, generujący zyski dla członków oraz na rozwój działalności, prowadzący działalność w sposób planowy w ramach podziału zadań według kwalifikacji, elastyczny w kierunkach działań, utrzymujący kontakty z organami władzy dla własnego bezpieczeństwa, hermetyczny wewnątrz i zewnątrz o wymiarze międzynarodowym.

Trudniejsze zadanie stoi przed wymiarem sprawiedliwości ponieważ tu obowiązują ściśle konkretne definicje wymagające uwzględnienia wszelkich drobnych wydać by się mogło szczegółów mogących jednak mieć ogromne znaczenie podczas procesów sądowych.

Kodeks karny obowiązujący w naszym kraju przewiduje karanie osób biorących udział, zakładających oraz kierujących zorganizowaną grupą lub związkiem mającym na celu dokonywanie przestępstw, również gdy jest to związek lub grupa o charakterze zbrojnym⁴. Jak widać polskie prawo karne wyróżnia dwie różne formy przestępczości zorganizowanej: zorganizowane grupę i związek przestępczy. Zgodnie z polskim orzecnictwem związek posiada stałą więź organizacyjną przynajmniej trzech osób, posiadających wspólny cel, ściśle określony program oraz formy współpracy, kierownictwo, formy członkostwa, organizację, strukturę oraz dyscyplinę bezpośrednio wpływającą na formę organizacji. Różnica pomiędzy związkiem i grupą polega na bardziej uproszczonej strukturze grupy co stawia grupę niżej od formy związku przestępczego⁵.

Przyczyny rozwoju oraz sfery działania grup przestępczości zorganizowanej.

Omówienie szczegółów związanych z problemami w udowodnieniu winy przekracza zakres tematyczny poniższego opracowania, stąd w tym miejscu należy zająć się przyczynami rozwoju przestępczości zorganizowanej w Polsce.

Zdaniem M. Gabriel-Węglowskiego okoliczności sprzyjające w naszym kraju to głównie:

- demokratyzacja kraju oraz poszanowanie i przestrzeganie praw człowieka również poprzez wzmocnienie gwarancji procesowych co umiejętnie wykorzystują przedstawiciele świata przestępczego zatrudniający szeregi dobrze opłacanych adwokatów, oraz korumpujący przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości;
- wstąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz powiązanie kraju z europejskim i światowym systemem gospodarczym, finansowym i biznesowym;

⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. nr 88, poz. 553).

⁵ K. Góral, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, s. 110-112, Warszawa 2000.

- położenie geograficzne kraju na szlakach łączących Europę Zachodnią i Wschodnią;
- udział Polski w operacjach militarnych na terenie Iraku, Afganistanu, w sojuszu z państwami NATO w tym głównie Stanami Zjednoczonymi co tworzy negatywny wizerunek kraju w oczach przedstawicieli grup terrorystycznych;
- wzrost dobrobytu co pociąga za sobą napływ emigrantów poszukujących możliwości poprawy swojej sytuacji ekonomicznej nie zawsze legalnymi metodami;
- brak wypracowanych modeli zachowań antykorupcyjnych zarówno w zakresie instytucjonalnym jak i obywatelskim. Przyczyn można poszukiwać w dziesiętkach lat funkcjonowania w systemie socjalistycznym, który niósł ze sobą akceptację dla umiejętności „organizowania” oraz akceptował płacenie za rzeczy za które strona wynagradzana otrzymywała oficjalną pensję;
- luki w systemie prawnym wykorzystywane bezwzględnie przez środowiska przestępcze;
- błędy w funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz aparatu ścigania wynikające ze złej organizacji oraz niedoinwestowania powodujące przewlekłość postępowań karnych, brak skutecznego pozbawiania majątku pochodzącego z przestępstw przedstawicieli świata przestępczego, brak specjalizacji zawodowej głównie prokuratorów i sędziów zajmujących się omawianą dziedziną oraz niskie zarobki przede wszystkim policjantów co uniemożliwia zatrudnienie w jej szeregach najlepszych studentów czy specjalistów z dziedzin istotnych z punktu widzenia tej formacji;
- niska kultura polityczna naszych polityków co wyraźnie utrudnia tworzenie prawa pozwalającego skutecznie zwalczać przestępczość zorganizowaną⁶.

Jak widać z powyższego zestawienia, wiele elementów wpływających na rozwój przestępczości zorganizowanej to takie które są pozytywne dla kraju i społeczeństwa i trudno tu mówić o wyeliminowaniu ich. Najlepszym przykładem jest chociażby wzrost dobrobytu i zamożności społeczeństwa z czego z pewnością nikt nie chciałby zrezygnować dla walki z przestępczością. Są na to inne sposoby, między innymi skuteczne służby powołane do zwalczania zjawiska, co będzie omówione nieco później.

Należy również przedstawić sfery działalności przestępczości zorganizowanej.

M. Glenny przedstawił je jako dobra heksagonalne i należą do nich:

- narkotyki i używki w tym papierosy i alkohol ponadto należy dołączyć tu również inne dobra związane z rozrywką ale też podrabianie produktów markowych,
- kamienie i metale szlachetne tu głównie diamenty i złoto,

⁶ M. Gabriel-Węglowski, *Koncepcja usprawnienia instytucjonalnego prokuratury w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej*, Prokuratura i Prawo, 2004.

- broń, materiały wybuchowe oraz materiały mogące podlegać proliferacji,
- produkty energetyczne, ropa, benzyna i gaz głównie ze względu na duże obroty finansowe oraz związane z tym rynkiem różnego rodzaju zezwolenia, licencje co stwarza możliwości korupcyjne;
- hazard dający ogromne możliwości kumulowania nieopodatkowanych wpływów trudnych do skontrolowania;
- handel ludźmi obejmujący niewolnictwo, porwania dla okupu, prostytucję oraz tanią siłę roboczą⁷.

Istnienie powyższych dóbr aby przynosiło zyski wymaga alokacji. Podejmowane tu kroki są pochodnymi dóbr heksagonalnych i wiążą się z łamaniem prawa oraz ściganiem sprawców. Zyski uzyskiwane w wyniku alokacji są celem przedsięwzięć przestępczych, służą ich finansowaniu oraz są legalizowane poprzez wykorzystanie wielu sposobów i procedurów. Rozwój środków łączności, międzynarodowe powiązania gospodarcze, finansowe i ekonomiczne w dużym stopniu ułatwiają proces legalizowania dochodów pochodzących z działalności przestępczej.

Przestępczość zorganizowana w Polsce.

Historia omawianego zjawiska w naszym kraju nie sięga swymi korzeniami wielu lat czy nawet wieków wstecz. Oczywiście problem przestępczości w Polsce, zgodnie z relacjami historyków, pojawił się w średniowieczu i funkcjonuje na różnym poziomie rozwoju do dzisiaj. Jednakże formy działania można uznać jedynie jako podstawy do powstania grup przestępczości zorganizowanej w latach 90. XX wieku. Okres międzywojenny to czas kiedy nastąpiła pewna forma trwałych powiązań pomiędzy członkami grup zajmujących się działalnością przestępczą. Współpraca polegała głównie na wzajemnej pomocy dla aresztowanych i skazanych oraz dla członków ich rodzin. Okres powojenny to nowy rozdział działalności grup przestępczych w bardzo zmienionej rzeczywistości. Dotyczyła ona głównie rynku ciągłych niedoborów, słabości państwa w wielu jego sferach funkcjonowania, powszechna akceptacja dla przywłaszczania mienia państwowego czyli niczyjego, czemu dodatkowo sprzyjały liczne nieprawidłowości w administrowaniu oraz zarządzaniu tym majątkiem.

Wysoki stopień zorganizowania posiadały grupy złodziei kieszonkowych którzy posiadali swoistą hierarchię, metody działania oraz zdolność dostosowania do zmieniających się warunków. Z pewnością ich poziom organizacyjny nie spełniał wszystkich elementów wyróżniających przestępczość zorganizowaną w dzisiejszym znaczeniu. Charakterystyczna dla okresu socjalistycznego była aprobata a czasem wręcz nakłanianie i uczestnictwo w popełnianiu przestępstw przez funkcjonariuszy służb powołanych do ich zwalczania. Przykłady to afera ŻELAZO z lat 60. oraz 70.,

⁷ M. Glenny, *McMafia. Zbrodnia nie zna granic*, W.A.B. Warszawa 2009, s. 239.

również operacja kryptonim ZALEW. Cecha wspólna to brak rozliczenia i ukarania winnych tak skandalicznych zachowań ze strony funkcjonariuszy państwowych.

Tradycja budowana na przestrzeni lat dotycząca różnych zawodów dotyczy również rzemiosła przestępczego. To co osiągnęli na płaszczyźnie rozwoju, profesjonalizacji zdolności organizacyjnych w okresie międzywojennym czy powojennym miało wpływ na funkcjonowanie przestępczości w Polsce po 1989 roku⁸. Poza wymienionymi wcześniej przyczynami rozwoju przestępczości zorganizowanej w tym okresie dotyczącymi zmian gospodarczych, powiązań międzynarodowych itp. jeszcze jedno wydarzenie bezpośrednio wpłynęło na uzyskanie ogromnych zysków przez tworzące się struktury przestępcze a mianowicie luka prawna pozwalająca na sprowadzanie spirytusu z zagranicy bez wymaganych koncesji. Zdobyte w tym czasie doświadczenia oraz fundusze pozwoliły na kontynuowanie procederu już po zmianach przepisów uszczelniających system prawny w tym zakresie. Polskie grupy zajęły się wieloma formami działalności przynoszących zyski poza wymienionym już handlem spirytusem, również papierosami, narkotykami, automatami do gier, okupami za skradzione samochody, szantażami i wymuszeniami. Według szacunków policjantów oraz dziennikarzy gang pruszkowski zarabiał ok. 30 mln. USD miesięcznie⁹. Uzyskane w ten sposób zyski inwestowano w komisy, firmy leasingowe, transportowe, kantory, lombardy, restauracje, hotele, agencje towarzyskie, dyskoteki. Rodzaj działalności dobierano głównie pod kątem łatwości prania nielegalnych pieniędzy.

W Polsce dominującą pozycję miały dwie grupy pruszkowska i wołomińska. Funkcjonowały również inne mniejsze często będące rezydenturami Wołomina lub Pruszkowa, nieliczne próbowały działać niezależnie. Wszystkie posiadały pewne cechy wspólne takie jak forma organizacyjna przypominająca nieco strukturę wojskową, z charakterystycznym podporządkowaniem, lojalnością oraz odpowiedzialnością. Małe grupy posiadały specjalizacje w zakresie konkretnych rodzajów przestępstw, natomiast duże osiągały zyski wszędzie tam gdzie pojawiały się takie możliwości. Kierownictwo grup składało się z jednej lub kilku osób o bogatej przeszłości kryminalnej, która dawała szacunek i poważanie wśród szeregowych członków. Charakterystyczną cechą kierownictwa był brak bezpośredniego udziału w czynnościach przestępczych co miało chronić bezpośrednio przed zatrzymaniem. Natomiast zajmowali się korumpowaniem urzędników państwowych oraz planowaniem działań mających przynosić maksymalne zyski¹⁰.

Do rozbicia głównych grup doszło wskutek zmian w służbach, głównie policji a tu powołaniu Centralnego Biura Śledczego oraz utworzenie instytucji świadka koronnego. Te kwestie zostaną omówione w następnym rozdziale, natomiast same grupy

⁸ E.W. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana*, Warszawa 2011, s. 154-157.

⁹ E. Ornacka, *Masa informacji*, „Wprost” 2003 r., nr 30,

¹⁰ M. Biernacki, *Polska bez mafii*, Wydawnictwo MOST, Warszawa 2002, s. 34.

doprowadziły do częściowego samounicestwienia poprzez porachunki pomiędzy grupami oraz wewnątrz nich samych. Szacunkowo przez polskie grupy przestępcze przewinęło się od 50 do 100 tysięcy osób¹¹. Jak widać jest to poważny problem nie tylko ze względu na dane liczbowe osób zamieszanych w działalność przestępczą, a bardziej ich oddziaływanie na społeczeństwo oraz gospodarkę kraju. Stąd też po kilku latach organy państwa po czasie swoistej bezradności zrozumiały, że niezbędne jest podjęcie kroków, które powstrzymają zagrożenie przestępczością zorganizowaną.

Zadania służb zwalczających przestępczość zorganizowaną.

Problemy służb w walce z przestępczością w Polsce w latach 90., a szczególnie pierwszej ich połowie miało swoje podstawy w spuściźnie okresu socjalistycznego, gdzie z jednej strony zagrożenia miały nieco inny charakter a ograniczenia praw obywatelskich ograniczały również przestępców. Ponadto był to okres gdzie służby bardzo często z jednej strony akceptowały działania przestępcze i z drugiej współpracowały z przestępcami.

Zmiany polityczne oraz budowanie społeczeństwa demokratycznego, wymusiły zmiany, które w efekcie doprowadziły do ograniczenia działalności grup przestępczych. Pierwsze kroki to utworzenie Biura do Walki z Przestępczością Zorganizowaną w styczniu 1994 r. bezpośrednio podległe Komendzie Głównej Policji. W 1996 r. popełniono błąd przenosząc podległość pod komendy wojewódzkie, co osłabiło Biuro oraz utrudniło koordynację jego działań. Wzrastający problem handlu narkotykami doprowadził do zorganizowania w 1997 roku Biura do Spraw Narkotyków, również podległych komendom wojewódzkim, natomiast od grudnia 1998 roku Komendzie Głównej Policji. Rok 2000 przyniósł realne działania w postaci połączenia obu biur i utworzenie Centralnego Biura Śledczego¹². Zasługi w tym zakresie ma ówczesny Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji Marek Biernacki, który dostrzegł problemy policji, niską wykrywalność negatywne nastroje wśród funkcjonariuszy oraz brak zaufania ze strony społeczeństwa¹³. W CBS utworzono komórki którym postawiono zadania walki z przestępczością zorganizowaną oraz formami jej aktywności kryminalnej, transgranicznej, narkotykowej, ekonomicznej. CBS zajmuje się również zwalczaniem aktów terroru. Niezwykle ważne jest również utrzymywanie współpracy międzynarodowej z podobnymi instytucjami na całym świecie czym zajmuje się specjalnie do tego celu powołana komórka. Etat CBS to w zależności od okresu to około 2000 funkcjonariuszy natomiast cała Policja to 100 000 funkcjonariuszy i pracowników, stąd warto przyjrzeć się zadaniom

¹¹ E. Ornacka, P. Pytlakowski, *Alfabet mafii*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.

¹² <http://cbsp.policja.pl/cbs/o-cbsp/historia/120311,Historia-CBSP.html> data dostępu 20.07.2017

¹³ M. Biernacki, op. cit., s. 42.

postawionym Policji państwowej wśród których znajdują się zadania bezpośrednio związane ze zwalczaniem przestępczości zorganizowanej:

1. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
2. ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
3. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
4. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
5. nadzór nad strażami gminnymi (miejskimi) oraz nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach,
6. kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych,
7. współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów,
8. gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych,
9. prowadzenie bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (DNA),
10. utworzenie, eksploatacja i utrzymanie systemu informacyjnego umożliwiającego organom administracji rządowej i organom sprawiedliwości przekazywanie oraz dostęp do danych gromadzonych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), niezbędnych z punktu widzenia funkcjonowania obszaru Schengen¹⁴.

Jak widać niemal wszystkie przytoczone powyżej zadania wiążą się bezpośrednio lub pośrednio ze zwalczaniem przestępczości zorganizowanej, lub przynajmniej mogą tę walkę wspierać. W swoich działaniach Policja wspierana jest również przez Straż Graniczną oraz służby specjalne. Warto więc przytoczyć zadania również tych służb. Zadania Straży Granicznej to:

1. ochrona granicy państwowej na lądzie i morzu;
2. organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- 2a. zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji poprzez:

14 http://www.policja.pl/ftp/prawo/ustawa_o_policji_120207.pdf data dostępu 20.07.2017 r.

- a) kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium,
  - b) rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych,
  - c) zwalczanie zagrożeń migracyjnych, w tym przestępczości związanej z nielegalną migracją,
  - d) realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
  - e) współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub pobyt na tym terytorium, w tym wykonywanie czynności na wniosek tych organów i podmiotów, na zasadach określonych odrębnymi przepisami;
3. wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
4. rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:
- a) przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem, wykonywaniem pracy przez cudzoziemców, prowadzeniem działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzaniem wykonywania pracy cudzoziemcom, a także przestępstw określonych w art. 270–276 Kodeksu karnego dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania;
  - b) przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego;
  - c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, o bibliotekach, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych;
  - d) przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- e) przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz przestępstw i wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, pozostających w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej;
  - f) przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych;
  - g) przestępstw określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej;
  - h) przestępstw określonych w art. 190, 222, 223 i 226 Kodeksu karnego skierowanych przeciwko funkcjonariuszom Straży Granicznej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych;
  - i) przestępstw określonych w art. 264a Kodeksu karnego, przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. poz. 769) oraz wykroczeń określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 645, 691, 868 i 1265);
  - j) przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. poz. 554 i 1083, z 1998 r. poz. 715, z 2009 r. poz. 1149 i 1589 oraz z 2010 r. poz. 626);
- 5. zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej – także w strefie nadgranicznej;
  - 5a. przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa:
    - a) w środkach transportu w komunikacji międzynarodowej,
    - b) w zasięgu terytorialnym drogowego, kolejowego, morskiego i rzeczno-granicznego,
  - 5b. zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów;
  - 5c. (uchylony)
  - 5d. współdziałanie z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania zagrożeń terroryzmem i przeciwdziałania tym zagrożeniom;
  - 6. osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
  - 7. ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;

8. (uchylony)
9. gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;
10. nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem nielegalnej migracji oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;
10. nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
11. ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
12. zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
13. zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji, materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom;
- 13a. przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom;
14. wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.
- 2a. Straż Graniczna prowadzi postępowania w sprawach rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych.
- 2b. Straż Graniczna realizuje zadania wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz umów i porozumień międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.
3. Straż Graniczna w zakresie określonym w ust. 2 i 2a współdziała z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz innych państw.
4. Straż Graniczna współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych¹⁵.

¹⁵ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900780462> data dostępu 25.07.2017 r.

Podobnie zadania Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu również dotyczą problemów rozpoznawania i zwalczania przestępczości w formie zorganizowanej. Zadania ABW;

1. rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa,
2. rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw:
  - a) szpiegostwa, terroryzmu, naruszenia tajemnicy państwowej i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa,
  - b) godzących w podstawy ekonomiczne państwa,
  - c) korupcji osób pełniących funkcje publiczne, o których mowa w art. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 88, poz. 554 i Nr 106, poz. 679, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 483 oraz z 2000 r. Nr 26, poz. 306), jeśli może to godzić w bezpieczeństwo państwa,
  - d) w zakresie produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa,
  - e) nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, w obrocie międzynarodowym - oraz ściganie ich sprawców,
3. realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań służby ochrony państwa oraz wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych,
4. uzyskiwanie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego,
5. podejmowanie innych działań określonych w odrębnych ustawach i umowach międzynarodowych.

Do zadań AW należy:

1. uzyskiwanie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej oraz jej potencjału ekonomicznego i obronnego,
2. rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom zewnętrznym godzącym w bezpieczeństwo, obronność, niepodległość i nienaruszalność terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

3. ochrona zagranicznych przedstawicielstw Rzeczypospolitej Polskiej i ich pracowników przed działaniami obcych służb specjalnych i innymi działaniami mogącymi przynieść szkodę interesom Rzeczypospolitej Polskiej,
4. zapewnienie ochrony kryptograficznej łączności z polskimi placówkami dyplomatycznymi i konsularnymi oraz poczty kurierskiej,
5. rozpoznawanie międzynarodowego terroryzmu, ekstremizmu oraz międzynarodowych grup przestępczości zorganizowanej,
6. rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi oraz towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią masowej zagłady i zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem tej broni oraz środków jej przenoszenia,
7. rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń występujących w rejonach napięć, konfliktów i kryzysów międzynarodowych, mających wpływ na bezpieczeństwo państwa, oraz podejmowanie działań mających na celu eliminowanie tych zagrożeń,
8. prowadzenie wywiadu elektronicznego,
9. podejmowanie innych działań określonych w odrębnych ustawach i umowach międzynarodowych¹⁶.

Również wojskowe służby specjalne czyli Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego w swoich zadaniach posiadają narzędzia do walki z przestępczością zorganizowaną. Zadania SKW:

1. rozpoznawanie, zapobieganie oraz wykrywanie popełnianych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, funkcjonariuszy SKW i SWW oraz pracowników SZ RP i innych jednostek organizacyjnych MON, przestępstw:
  - a) przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstw wojennych określonych w rozdziale XVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.3)), a także innych ustawach i umowach międzynarodowych,
  - b) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej określonych w rozdziale XVII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, oraz takich czynów skierowanych przeciwko państwom obcym, które zapewniają wzajemność,
  - c) określonych w art. 140 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny,
  - d) określonych w art. 228 - 230 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, jeżeli mogą one zagrażać bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON,
  - e) przeciwko ochronie informacji określonych w rozdziale XXXIII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, jeżeli mogą one zagrażać

16 <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020740676> data dostępu 25.07.2017 r.

- bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON, a także takich czynów skierowanych przeciwko państwom obcym, które zapewniają wzajemność;
- f) określonych w art. 33 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2315);
  - g) związanych z działalnością terrorystyczną oraz innych niż wymienione w lit. a – f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność;
- 2. współdziałanie z Żandarmerią Wojskową i innymi organami uprawnionymi do ścigania przestępstw wymienionych w pkt 1;
  - 3. realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań służby ochrony państwa określonych w ustawie z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708);
  - 4. uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć znaczenie dla obronności państwa, bezpieczeństwa lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON, w zakresie określonym w pkt 1, oraz podejmowanie działań w celu eliminowania ustalonych zagrożeń;
  - 5. prowadzenie kontrwywiadu radioelektronicznego oraz przedsięwzięć z zakresu ochrony kryptograficznej i kryptoanalizy;
  - 6. uczestniczenie w planowaniu i przeprowadzaniu kontroli realizacji umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia;
  - 7. ochrona bezpieczeństwa jednostek wojskowych, innych jednostek organizacyjnych MON oraz żołnierzy wykonujących zadania służbowe poza granicami państwa;
  - 8. ochrona bezpieczeństwa badań naukowych i prac rozwojowych zleconych przez SZ RP i inne jednostki organizacyjne MON oraz produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o przeznaczeniu wojskowym zamówionymi przez SZ RP i inne jednostki organizacyjne MON, w zakresie określonym w pkt 1;
  - 9. podejmowanie działań, przewidzianych dla SKW, w innych ustawach, a także umowach międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana¹⁷.

Zadania SWW:

17 <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061040709> data dostępu 31.07.2017 r.

1. uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla:
    - a) bezpieczeństwa potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej,
    - b) bezpieczeństwa i zdolności bojowej SZ RP,
    - c) warunków realizacji, przez SZ RP, zadań poza granicami państwa;
  2. rozpoznawanie i przeciwdziałanie:
    - a) militarnym zagrożeniom zewnętrznym godzącym w obronność Rzeczypospolitej Polskiej,
    - b) zagrożeniom międzynarodowym terroryzmem;
  3. rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi oraz towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także rozpoznawanie międzynarodowego obrotu bronią masowej zagłady i zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem tej broni oraz środków jej przenoszenia;
  4. rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń występujących w rejonach napięć, konfliktów i kryzysów międzynarodowych, mających wpływ na obronność państwa oraz zdolność bojową SZ RP, a także podejmowanie działań mających na celu eliminowanie tych zagrożeń;
  5. prowadzenie wywiadu elektronicznego na rzecz SZ RP oraz przedsięwzięć z zakresu kryptoanalizy i kryptografii;
  6. współdziałanie w organizowaniu polskich przedstawicielstw wojskowych za granicą;
  7. uczestniczenie w planowaniu i przeprowadzaniu kontroli realizacji umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia;
  8. podejmowanie innych działań przewidzianych dla SWW w odrębnych ustawach, a także umowach międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3, są realizowane poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej¹⁸.

Jak widać z prezentacji zadań polskich służb, są one dosyć szczegółowe oraz jasno określają rolę każdej ze służb w zakresie zwalczania przestępczości. Ponadto dotyczą służb policyjnych oraz specjalnych co jest istotne z punktu widzenia różnic w metodach ich działania. Dodatkowym wsparciem było wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji świadka koronnego w 1998 roku z późniejszą nowelizacją w 2001 r. Należy jednak pamiętać iż przestępczość zorganizowana doskonale korzysta z osiągnięć globalizacji oraz nowoczesnych technologii i stąd skuteczna walka wymaga współpracy międzynarodowej szczególnie w sytuacji gdy jest wiele miejsc na świecie w których przestępcy mogą czuć się bezpiecznie. Skuteczne rozpoznanie metod działania, sposobów prania pieniędzy, wzajemnych powiązań, osób

18 <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061040709> data dostępu 31.07.2017 r.

pełniących kierownicze funkcje jest możliwe wyłącznie poprzez wymianę informacji pomiędzy służbami oraz ścisłą współpracę pomiędzy nimi.

BIBLIOGRAFIA

- [1] MICHALSKA-WARIAS A., *Przestępczość zorganizowana i prawnokarne formy jej przeciwdziałania*, Lublin 2006.
- [2] MICZKOWSKA A., *Problematyka przestępczości zorganizowanej*, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych WPAiE, Wrocław 2009.
- [3] GÓRAL K., *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2000., Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich.
- [4] GABRIEL-WĘGŁOWSKI M., *Koncepcja usprawnienia instytucjonalnego prokuratury w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej*, Prokuratura i Prawo 2004 r.
- [5] GLENNY M., *McMafia. Zbrodnia nie zna granic*, W.A.B., Warszawa 2009.
- [6] Pływaczewski E.W., *Przestępczość zorganizowana*, Warszawa 2011.
- [7] ORNACKA E., *Masa informacji*, „Wprost” 2003 r.
- [8] BIERNACKI M., *Polska bez mafii*, Wydawnictwo MOST, Warszawa 2002.
- [9] ORNACKA E., PYTLAKOWSKI P., *Alfabet mafii*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.
- [10] <http://cbsp.policja.pl/cbs/o-cbsp/historia/120311,Historia-CBSP.html>, data dostępu 20.07.2017 r.
- [11] http://www.policja.pl/ftp/prawo/ustawa_o_policji_120207.pdf data dostępu 20.07.2017r.
- [12] <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900780462> data dostępu 25.07.2017 r.
- [13] <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020740676> data dostępu 25.07.2017r.
- [14] <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061040709> data dostępu 31.07.2017r.

THE INSTITUTIONAL ASPECTS OF THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME IN POLAND

Abstract. The aim of the paper is an analysis of the organized crime in Poland, taking into account the institutional aspects of countering it. Organized crime in Poland does not have as rich of the history as that of Italy or Japan, though its operation has been and still is a great threat to economy stability and democracy in Poland. The peak of criminal groups operation were the 90-ties of 20th century. After democratic transition, Polish services needed a couple of years to develop means of efficient fight against the organized crime. Nowadays, the Police as well as the Border Guard and special services fulfill tasks connected to eradicating of this threatening phenomenon. Effectiveness of this fight will depend on ability to cooperate in the sphere of information exchange between national services as well as the foreign ones. Dynamics of actions and broad spectrum of interests of criminal groups in obtaining the illegal profits also demand current adjustment of law in this sphere.

Keywords: organized crime, mafia, Police, Border Guard, special services.

